

Ο Φρίντμαν στη Χιλή του Πινοσέτ

Στο τχ. 12 του Books' Journal, ο καθηγητής Α. Χατζής επιχειρεί την αποδόμηση της Ναόμι Κλάιν και, κατά τη γνώμη μου, σε μεγάλο βαθμό το καταφέρνει με επιτυχία. Πράγματι, ο συνωμοσιολογικός μαρξισμός της εν λόγω ερευνήτριας είναι η εκδοχή του αριστερού λαϊκισμού στο κενό ενός Μαρξ, ενός Γκράμσι, ενός Χάμπερμας, θα προσθέσω και ενός Ινγκράμ, ενός Αλτουσέρ, ενός Ελεφάντη.

Αλλά την ίδια ώρα που ο κ. Χατζής διαλύει τη δίθην μαρξίστρια που πέρασε και δεν ακούμπησε από τον μαρξισμό, ορθώνει τους δικούς του θεούς, τα δικά του εικονίσματα. Αναφερόμενος στη Σχολή του Σικάγου, το κέντρο του νεοφιλελευθερισμού, πλέκει το εγκώμιο του οικονομολόγου Μιλτον Φρίντμαν. Τον παρουσιάζει ως πρόσωπο που ενέ-

πνευσε πολλές πτυχές της διεκδικητικής δραστηριότητας των φοιτητών του και όσων επηρέαζε. Ως πρόσωπο που προώθησε «τη σύγκρουση με τους συντηρητικούς, τη γέννηση του σύγχρονου αμερικανικού πραγματικού φιλελευθερισμού, την αντίθεση στον ιμπεριαλισμό, τη στρατιωτική θητεία, τον ρατσισμό, το απαρχαίνι της Νότιας Αφρικής, την ποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών και, κυρίως, την απέχθεια σε κάθε είδος αυταρχισμού και ολοκληρωτισμού».

Δεν είμαι και τόσο σίγουρος γι' αυτό το τελευταίο. Είναι άλλωστε γνωστό ότι ο Φρίντμαν ταξίδεψε στη Χιλή και συνέδραμε συμβουλευτικά τον δικτάτορα Πινοσέτ, ο οποίος είχε ανατρέψει βίαια τον νόμιμο πρόεδρο Αλιέντε. Γράφει σχετικά για τα περιστατικά ο Τάκης Μίχας (*Ελευθεροτυπία*, 18/12/ 2006,

στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://archive.enet.gr/online/online_text/c=111,id=96813076):

Ο Φρίντμαν πήγε στη Χιλή το Μάρτιο του 1975 καλεσμένος από μια ομάδα Χιλιανών οικονομολόγων που είχαν σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου. Δύο χρόνια πριν είχε ανατραπεί η δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση του Σαλβαντόρ Αλιέντε από ένα στρατιωτικό πραξικόπημα του οποίου ηγούνταν ο στρατηγός Πινοσέτ. Το στρατιωτικό καθεστώς έμεινε στην εξουσία 16 έτη. Κατήγγησε όλα τα πολιτικά κόμματα και τις εργατικές ενώσεις, εκτέλεσε τουλάχιστον 1.500 πολιτικούς ακτιβιστές, εξόρισε άλλους 15.000 και φυλάκισε, βασά-

νισε και «εξαφάνισε» χιλιάδες άλλους. Στόχος της επίσκεψης του Φρίντμαν ήταν να ενισχύσει τις προσπάθειες των Χιλιανών οικονομολόγων να πείσουν την κυβέρνηση Πινοσέτ να εφαρμόσει το μονεταριστικό μοντέλο για τη μείωση του πληθωρισμού. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του συναντήθηκε με τον Πινοσέτ μία φορά για 45 λεπτά.

Έπειτα από όσα σας έδειξα, νομίζω ότι ο συνεργάτης σας είναι εκτεθειμένος. Εκτεθειμένος διότι ο καθηγητής που υπήρξε το είδωλό του έχει κατηγορηθεί ότι στήριξε μια δολοφονική δικτατορία. Και διότι αυτή την πτυχή της ζωής του απέφυγε και να την αναφέρει.

Νομίζω ότι για να ισχύουν οι ηθικές αρχές που συχνά ο κ. Χατζής επικαλεί-

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΕΡΤΖΑΝΗ

έως τις 19 Νοεμβρίου

ABOUT/ART/MUSIC/POETRY/BOOKS

Ώρες λειτουργίας:

Τετάρτη Παρασκευή 17.00-21.00

Σάββατο 12.00-16.00

Μιαούλη 18, 105 54 Ψυρρή, Αθήνα

T. 210 33 14 480

info@about-art.gr

www.about-art.gr

ται, στη διδασκαλία του και στα κείμενά του, πρέπει να αφορούν και τον καθηγητή, όχι μόνο τα πρόσωπα που συναντά στην επιστημονική έρευνά του. Και νομίζω εδώ ότι ο κ. Χατζής κάνει ατόπημα όταν κρύβει μια σκοτεινή πτυχή του ειδώλου του.

Συμπέρασμα: το ταξίδι του Φρίντμαν στη Χιλή του Πινοσέτ του αφαιρέσει κάθε επιχείρημα ηθικών κινήτρων. Σ' αυτόν και στους επιγόνους του. Αυτός πρόταξε τον κυνισμό. Κι ο κ. Χατζής προτάσσει μια αργογραφία χωρίς βάθος. Υπάρχει άραγε απάντηση; Με τιμή,

— ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ
Φοιτητής – Πανεπιστήμιο Κρήτης,
Ηράκλειο

Ο συνεργάτης μας Αριστοτέλης Χατζής ανταπαντά:

Αφού ευχαριστήσω τον κ. Τσαλίκογλου για την επιστολή του και τα σχολιά του στο κείμενό μου θα ήθελα να κάνω τις εξής παρατηρήσεις:

(α) Η επίσκεψη του Φρίντμαν στη Χιλή είναι όντως μια πολύ σοβαρή και πολυσυζητημένη υπόθεση η οποία εγείρει πολλά ζητήματα. Για τον λόγο αυτό επέλεξα αντί να κάνω μια σύντομη ανα-

φορά σ' αυτό το κείμενο να γράψω ένα ολόκληρο ξεχωριστό άρθρο το οποίο πρόκειται να δημοσιευθεί στα *Νέα*. Για να μην επαναλάβω ολόκληρο το άρθρο θα τονίσω μόνο ότι ο Φρίντμαν κακώς πήγε στη Χιλή και πολύ κακώς συναντήθηκε με τον Πινοσέτ (σε καμία περίπτωση όμως δεν στηρίξε ή υποστήριξε το καθεστώς). Δεν ήταν ένας απλός οικονομολόγος, ήταν (και παραμένει) σύμβολο για τους φιλελεύθερους παγκοσμίως. Ο τρόπος που αποσυνέδεσε την πολιτική από την οικονομική και λανθασμένα ήταν απαράδεκτος και λαθασμένος. Δεν υπάρχει πολιτική ελευθερία χωρίς οικονομική αλλά και οικονομική χωρίς πολιτική. Εφ' όσον επισκέφτηκε την Χιλή θα έπρεπε να θέσει ως πρώτο στόχο την καταδίκη του αυταρχισμού της χούντας και έπειτα την απελευθέρωση της αγοράς.

(β) Το ενδιαφέρον εδώ είναι ότι ο Φρίντμαν δεν πήγε μόνο στη Χιλή αλλά επισκέφτηκε και την Ανατολική Ευρώπη και, κυρίως, την Κίνα. Την Κίνα μάλιστα την επισκέφτηκε τρεις φορές, τη μία μετά από πρόσκληση του Κομμουνιστικού Κόμματος. Περίεργος αυτό δεν πειράζει κανέναν. Φαντάζομαι ότι ο κ. Τσαλίκογλου δεν το γνώριζε, ειδάλως θα όφειλε να μας επιτιμήσει και γ' αυτό. Θα είχε την υποχρέωση, αν το γνώριζε, να είναι πολύ αυστηρότερος

τηρουμένων των αναλογιών (σε εγκλήματα και παραβιάσεις δικαιωμάτων).

(γ) Δεν γνωρίζω τον κ. Τσαλίκογλου αλλά είμαι σίγουρος πως έχει στείλει πολλές ανάλογες επιστολές καθώς οι επισκέπτες δικτατόρων είναι πολλοί, οι δε φίλοι δικτατόρων είναι ακόμα περισσότεροι, ιδίως στην Ελλάδα. Φαντάζομαι πόσες επιστολές θα έχει ήδη στείλει π.χ. για όσους εγκωμιάζουν τον Φιντέλ Κάστρο (έναν από τους χειρότερους δικτάτορες του 20ού αιώνα) ή τους φίλους του Φιντέλ Κάστρο. Μόνο με τον Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες (φανατικό θαυμαστή του ανθρώπου που κυβερνά δικτατορικά την Κούβα για πάνω από μισό αιώνα) αν ασχοληθεί θα έχει ένα πλήρες πρόγραμμα.

(δ) Αλλά ενώ δεν γνωρίζω την επιστολογραφική δραστηριότητα του κ. Τσαλίκογλου, έχω, νομίζω, μια καλή εικόνα της ανάλογης δραστηριότητας όσων έχουν αναλάβει εργολαβικά την «καταδίκη» του Μίλτον Φρίντμαν για την επίσκεψή του στη Χιλή. Ενώ διαρρηγνύουν τα μάτια τους για τη 45λεπτη συνάντηση του Φρίντμαν με τον Πινοσέτ πριν από 36 χρόνια δεν φαίνεται να τους απασχολεί καμία άλλη επίσκεψη, συνεργασία, συνενόχη, ακόμα και προσκύνημα σε δικτάτορες, τυράννους και άλλα ανθρωπόμορφα τέ-

ρατα που όμως μπορούν να εξιλεωθούν ως «προοδευτικοί εχθροί του ιμπεριαλισμού»...

(ε) Τα περί αργογραφίας, εγκωμίων, ατοπημάτων κλπ. τα αντιπαρέρχομαι ως ρητορικά σχήματα χωρίς ουσία. Θα παρακαλούσα τον κ. Τσαλίκογλου να διαβάσει ξανά το άρθρο μου στο *Books' Journal* μαζί με το άρθρο μου στα *Νέα* (όταν δημοσιευθεί). Πολύ ευχαριστώ να του το στείλω και νομίζω, εφ' όσον θα ήθελε να επικοινωνήσει απ' ευθείας μαζί μου. ■

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

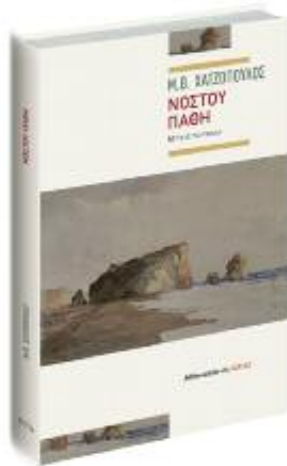
Οι περισσότεροι φίλοι του Ρολάν Μπαρτ (πλην της Τζούλια Κρίστεβα) στις φωτογραφίες που συνοδεύουν τη παρουσίαση του βιβλίου του *Ημερολόγιο πένητος* ατύχησαν στην απόδοσή τους στη γλώσσα μας. Προς επανόρθωση, λοιπόν, ήταν ο Φρανσουά Βαλ, ο Φιλίπ Σολέρς και ο Μαρολίν Πλεϊνέ.

Το βιβλίο του Σιντάρτα Μακίρτζι *Ο αυτοκράτορας όλων των ασθενειών, μια βιογραφία του καρκίνου*, θα κυκλοφορήσει μέσα στο 2012 από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

ΜΙΣΕΛ ΚΡΥΜΠΕΛΛΙΕ - ΠΙΕΡ ΠΕΛΛΕΓΚΡΕΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Οι αγγειογραφίες παρουσιάζουν το έργο του Αριστοτέλη με βάση τη σύγχρονη έρευνα από τη σκοπιά των επιστημών, του επιστημονικού σκεπτικού και της επιστημολογίας, δείχνοντας κατάδειξή τους, ο Σκαγιρίτης σφαιρικό εμπρόσως τα γενεολογικά εργαλεία που θα του επιτρέψουν να προσεγγίσει κάθε πορεία της γνώσης.

Μ. Β. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΝΟΣΤΟΥ ΠΑΘΗ

Κύπρος: Ξαφελός, προαιδέμιση, εφοδία. Ο Διηγητής Διηγητής επιφέρει να αποκαταστήσει τη ζωή να ακριβαίσει της νησιού, της κανονίας και του ίδιου του εαυτού του. Καταδίδεται ως κομμουνιστής, απορρίπτεται ως σφαιρικός, βλέπει το καθήκον να τραυματίζεται, καταλήγει αθέλητα επισκευής ομάδας απόκτηση, γίνεται μάρτυρας της διακοπής του Αμερικανικού προαίτη...

ΧΑΪΝΤΣ Α. ΡΙΧΤΕΡ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ Τόμος δεύτερος (1950-1959)

Η Ιστορία της Κύπρου (1950-1959) του καθηγητή Χάιντς Α. Ρίχτερ παρουσιάζει, για πρώτη φορά στα ελληνικά, μια πολυάπαιτη, πολυεπίπεδη και ευσεβήσσει ανάλυση της κυπριακής ιστορίας της παραδόχως περιόδου 1950-1959, η οποία οργανώθηκε από τον αγώνα για την ανεξαρτησία της Μεγαλονήσου και τις πρώτες συγκρούσεις μεταξύ των δύο κοσμοτήτων της.

εκδόσεις της
ΕΣΤΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟ 1885
Σε όλα τα βιβλιοπωλεία
www.hestia.gr